

Regler och rättigheter

för dig som är patient i hälso- och sjukvården i Region Skåne

Innehåll

Sjukvårdsrådgivning dygnet runt	
– ring 1177	3
Nå vården via internet – Mina vårdkontakter...	3
Hälsoval	3
Fritt vårdsökande i Södra sjukvårdsregionen...	3
Fritt vårdval i övriga landet	4
Vårdgaranti	4
Språktolk	4
Patientavgifter	4
Vård för personer från andra länder	5
Sjukresor	6
Förebyggande hälsokontroller	7
Ungdomsmottagning.....	7
För dig som har en funktionsnedsättning.....	7
Läkemedel	8
Tandvård	8
Dina rättigheter.....	9
Vården är frivillig.....	9
Rätt till information	9
Tystnadsplikt och sekretess.....	10
Rätt att ta del av patientjournal	10
Avvikande mening respektive borttagande av uppgift i patientjournal.....	10
En andra medicinsk bedömning (second opinion).....	10
Vård i livets slutskede.....	10
Kontaktpersoner	10
Patientnämnden	11
Personuppgifter i vården	11
Gör en insats – hjälp till att rädda liv	11
Bli blodgivare och rädda liv.....	11
Organdonation – gör din vilja känd.....	12
Biobanken – en resurs för livet.....	12
Patientföreningar och handikapporganisationer	12

Regler och rättigheter

Sjukvårdsrådgivning dygnet runt – ring 1177

Kontakta i första hand din vårdenhet/vårdcentral om du behöver rådgivning. När mottagningen är stängd eller om du saknar fast läkarkontakt, ring Sjukvårdsrådgivningen på telefonnummer 1177. Här får du också information om jourhavande tandläkare under lördagar, söndagar och helgdagar.

Sjukvårdsrådgivningen har öppet dygnet runt alla dagar i veckan och är komplement till vårdenheter/vårdcentraler. När du ringer Sjukvårdsrådgivningen får du hjälp av erfarna sjuksköterskor som ger medicinska råd samt råd om egenvård. Om rådgivningssköterskan anser att du är i behov av ytterligare kontakt med sjukvården, hänvisas du till sjukhusets akutmottagning eller närrakut/jourcentral alternativt din egen vårdenhet/vårdcentral för vidare bedömning.

Om det är många som ringer till Sjukvårdsrådgivningen samtidigt, kan du använda möjligheten att bli uppringd. Du förlorar inte din plats i kön.

För mer information, se www.1177.se. Där kan du också ställa frågor anonymt.

Ditt samtal spelas in

Ditt samtal spelas alltid in. Bandinspelningarna utgör underlag till bedömning av medicinsk kvalitet i råd och hänvisningar. De används också vid patientklagomål för att klargöra omständigheterna kring hanteringen av ett ärende och som underlag vid eventuella anmälningar till Socialstyrelsen och Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

Nå vården via internet – Mina vårdkontakter

Nu kan du snabbt och effektivt nå din vårdenhet/vårdcentral på webben via *Mina vårdkontakter*. I *Mina vårdkontakter* kan du göra enklare tjänster som att avboka/boka om tider, förnya recept, få rådgivning men även beställa klamydiatest. Där kan du också se vilka mottagningar som är anslutna. I dag är de flesta vårdenheter/vårdcentraler och många specialistmottagningar anslutna till *Mina vårdkontakter*. Efterhand kommer fler vårdenheter/vårdcentraler/mottagningar att ansluta sig.

Allt du behöver göra är att gå in på www.skane.se/minavardkontakter och läsa mer om hur du kommer igång. Efter att du skaffat ett konto i *Mina vårdkontakter* har du full

tillgång till de tjänster som just din vårdenhet/vårdcentral erbjuder.

Hälsoval

Inom Region Skåne

Inom Region Skåne kan du själv välja var du vill söka vård. Du har också möjlighet att välja vårdenhet/vårdcentral till dig själv och till din familj. Vårdenheter/vårdcentraler finns inom både den offentliga och den privata vården.

Aktivt val av vårdenhet/vårdcentral

Genom att aktivt välja vårdenhet/vårdcentral vet du vart du ska vända dig när du behöver vård. En annan fördel är att läkaren och behandlingsteamet lär känna dig, vilket underlättar den medicinska bedömningen och ger en bättre vårdkvalitet.

Läkaren på vårdenheten/vårdcentralen arbetar tillsammans med flera yrkesgrupper, som sjuksköterskor och sjukgymnaster. Ibland behöver du besöka läkaren, andra gånger någon annan i teamet.

Läkaren på vårdenheten/vårdcentralen är specialist i allmänmedicin och vägleder dig vid behov till andra specialister.

Så här gör du

Gör ditt val elektroniskt via *Mina vårdkontakter* på www.skane.se/halsoval. Du kan också välja genom att fylla i och skicka in en valblankett. Blanketten kan du skriva ut från www.skane.se/halsoval eller hämta på närmaste vårdenhet/vårdcentral. Det går också bra att ringa.

Om du inte valt vårdenhet/vårdcentral är du förtecknad på närmaste vårdenhet/vårdcentral i förhållande till din bostadsadress eller den vårdenhet/vårdcentral du besökt senast. Logga in på *Mina vårdkontakter* för att se vilken vårdenhet/vårdcentral du är förtecknad på idag. För mer information, se www.skane.se/halsoval.

Fritt vårdsökande i Södra sjukvårdsregionen

Bor du i Skåne, Blekinge, Halland eller Kronoberg kan du välja att söka vård hos offentligt finansierade läkare eller sjukgymnaster upp till och med länssjukvårdsnivå i dessa län. Exempel på länssjukvård är knä- och höftledsoperationer och gråstaroperationer.

Fritt vårdval i övriga landet

Du har även rätt att söka vård på vårdenheter/vårdcentraler och sjukhusmottagningar samt hos offentligt finansierade läkare och sjukgymnaster i hela landet. När det gäller inläggning för vård eller mer kostnadskrävande åtgärder fordras remiss från läkare i ditt hemlandsting.

Vid fritt vårdsökande och fritt vårdval får du själv stå för resekostnaderna och den patientavgift som gäller där du får vård.

Vårdgaranti

Sjukvården i Region Skåne arbetar för en säker vård av god kvalitet och med hög tillgänglighet. Du ska alltid bli bemött på ett värdigt och korrekt sätt. För dig som bedöms vara i behov av vård finns en vårdgaranti som gäller i hela landet.

0 Kontakt med primärvården samma dag

Du ska få kontakt med till exempel din vårdenhet/vårdcentral eller sjukvårdsrådgivningen samma dag som du söker hjälp.

7 Läkarbesök i primärvården inom sju dagar

Görs bedömningen att du behöver besöka en läkare ska detta ske inom högst sju dagar, till exempel på vårdenhet/vårdcentral.

90 Besök i den specialiserade vården inom 90 dagar

Om du, efter en medicinsk bedömning, behöver besöka den specialiserade vården ska du få en tid så snart som möjligt, men senast inom 90 dagar efter att beslut fattats.

90 Behandling påbörjad inom 90 dagar

Om man inom den specialiserade vården bedömer att du behöver behandling ska denna påbörjas så snart som möjligt, men senast inom 90 dagar efter att beslut om behandling fattats.

Tiden fram till besök och behandling får överstiga garantins tidsgränser, förutsatt att du och din läkare (eller annan behandlare) är överens om det.

Undersökningar, till exempel röntgen- och laboratorieundersökning, omfattas inte av vårdgarantin.

Den akuta vården berörs inte av vårdgarantin. Blir du akut sjuk eller skadad får du vård så fort som möjligt.

Vård på annat håll

Om vårdenheten inte själv kan erbjuda dig vård inom garanti-tiden, ska de hjälpa dig att få tid hos en annan vårdgivare. Kontakta vårdenheten där du väntar för att anta erbjudandet som vårdgarantin innebär. Du får resan betald, förutom en egenavgift. Du betalar den patientavgift som gäller där vården ges.

Om du inte önskar vård någon annanstans, kan du avstå från den möjligheten. Det kan innebära en längre väntetid eftersom vårdgarantin då upphör att gälla. Om du i ett senare

skede ångrar dig så börjar vårdgarantin gälla från det datum du på nytt kontaktar den vårdenhet där du väntar.

Frågor om väntetid

Om det är något du undrar över, kontakta den vårdenhet som har skickat kallelsen/bekräftelsen. Om du inte har fått någon kallelse/bekräftelse, vänd dig då till den läkare som har skickat remissen till den specialiserade vården.

Mer information om vårdgarantin finns på www.skane.se/vardgaranti eller så kan du ta kontakt via e-post: vardgaranti.skane@skane.se

Språktolk

Alla patienter har rätt att få begriplig information om sitt hälsotillstånd, undersökning och behandling. Har du svårt att tala svenska, kan du få kostnadsfri tolkhjälp. Den vårdenhet/vårdcentral, mottagning eller avdelning du har kontakt med, ska vid behov kontakta språktolk. För övrig tolkservice (exempelvis för personer som är döva eller gravt hörselskadade) se sidan 8.

Patientavgifter

Besök till läkare eller annan vårdpersonal är avgiftsfriade för barn under tolv år. Besök inom barn- och ungdomspsykiatrin, barn- och ungdomshabiliteringen och på ungdomsmottagningen är också utan avgift.

Exempel på avgifter

Läs mer på www.skane.se/patientavgifter.

Besök på mottagning

Vald vårdcentral/vårdenhet*	120 kr
Annan vårdcentral/vårdenhet	200 kr
Sjuksköterska på vårdcentral/vårdenhet	0 kr
Övriga specialistläkare	300 kr
Övriga specialistläkare efter remiss	180 kr
Sjukhusbesök (ej hos läkare)	200 kr
Mödrahälsovård och barnhälsovård	0 kr
Telefonrådgivning	0 kr
Gynekologisk hälsokontroll	120 kr
Mammografi	120 kr

Akut- och jourbesök

Jourläkarcentral	300 kr
Akutmottagning på sjukhus	300 kr
Akutmottagning efter remiss från jourläkarcentral	0 kr

* Vårdenhet/vårdcentral vald inom Hälsoval Skåne eller det tidigare familjeläkärsystemet.

Meddela förhinder – någon annan kan få din tid

Hör av dig om du inte kan komma till ett avtalat besök. Då kan någon annan få din tid. Besöket ska avbokas senast 24 timmar före utsatt tid.

Uteblivet besök

Om du inte har avbokat besöket 24 timmar före utsatt tid, debiteras du för uteblivet besök. Observera att detta gäller oavsett patientens ålder. Uteblivet besök registreras inte i högkostnadskort. Frikort gäller inte heller.

Avgiften tillbaka

Om du som patient behöver vänta mer än 30 minuter vid planerat tidsbeställt besök, ska du inte betala avgift. Återbetalning av avgiften kan endast göras vid det aktuella besöket.

Vissa besök är undantagna:

- Akutbesök, även om du fått en angiven tid.
- Besök för hälsokontroll och vaccinering för utlandsvistelse.

Patientavgifter när du är inlagd för vård

Är du under 20 år ..... 0 kr/dag
 Har du fyllt 20 år ..... 80 kr/dag de första 30 dagarna
 ..... 40 kr/dag de följande dagarna
 Har du sjuk- eller aktivitetsersättning
 och är under 40 år ..... 40 kr/dag

(Meddela vårdpersonalen för att den lägre avgiften ska gälla.)

Permission till hemmet

Vid permission betalar du ingenting för de hela dygn du vistas utanför sjukhuset.

Nedsatt avgift

Om du har fyllt 20 år och har en sammanlagd skattepliktig månadsinkomst (inklusive hel- eller delpension) eller hel garantipension som är mindre än 6 950 kronor per månad före skatt, har du rätt till nedsättning av avgiften till 40 kronor per dag från och med den sjätte dagen. Ansökan om ersättning ska styrkas med intyg.

Ersättning vid inställd operation/inskrivning

Du kan få ekonomisk ersättning om din operation blir inställd eller om inskrivning för vård blivit uppskjuten/ avbokad samma dag som operation eller inskrivning skulle ägt rum. Betald patientavgift återbetalas och övriga uppkomna kostnader kan ersättas upp till ett maximalt belopp på 2 000 kronor.

Kontakta berörd mottagning/avdelning om du har ersättningsanspråk.

Högkostnadsskydd och frikort

Högkostnadsskyddet innebär att du inte behöver betala mer än 900 kronor under ett år för läkarbesök, sjukvårdande

behandling och patientavgift för recept. När du uppnått detta belopp, får du ett frikort som innebär kostnadsfri vård under återstoden av tolv månadersperioden.

Till patientavgifter räknas såväl de avgifter du betalar hos Region Skånes mottagningar som avgifter hos de privata vårdgivare som har avtal med Region Skåne. Om du söker vård i annat landsting ingår även dessa patientavgifter i högkostnadsskyddet. Vid varje besök ska du få din avgift införd på ett högkostnadskort. Högkostnadskortet och frikortet kan du använda i hela Sverige.

Högkostnadsskyddet täcker inte:

- kostnader för uteblivna besök
- hälsundersökningar och hälsokontroller
- vaccinationer
- kostnader för intyg
- de avgifter du betalar per dag när du blir inlagd på sjukhus

För att få frikort

Vid varje besök ber du personalen att anteckna de avgifter du betalt i ett så kallat högkostnadskort. Kortet får du på mottagningen eller i den kassa du betalar. Du kan även spara alla vårdkvitton och senare visa upp dem. Personalen ser då till att rätt summa skrivs in i högkostnadskortet. Du måste själv kontrollera att du kommit upp till den summa som ger dig frikort. Du kan inte få pengar tillbaka om du råkat betala mer än 900 kronor.

Barn och ungdomar

Barn och ungdomar under 18 år i samma familj (samma hushåll) har ett gemensamt högkostnadsskydd. Det innebär att deras avgifter räknas samman och ger frikort om de överstiger 900 kronor. Varje barn bör ha ett eget högkostnadskort.

Om du tappat frikortet

Om du har tappat ditt frikort, kontakta personalen där du får vård.

Vård för personer från andra länder

Bosatt i Skåne

Du som kommer från ett annat land och fått uppehållstillstånd och är folkbokförd i Sverige, det vill säga har fått ett personnummer, har rätt till sjukvård på samma villkor som alla andra invånare i Region Skåne.

Asylsökande eller flykting

LMA-kort

Som asylsökande får du ett så kallat LMA-kort utfärdat av Migrationsverket. LMA står för »Lagen om mottagande av asylsökande«. Kortet är försett med foto, personuppgifter och

ett så kallat dosnummer för identifiering. Det fungerar som en identitetshandling och måste visas upp när du söker vård.

Hälsundersökning

Alla asylsökande och alla gömda barn har rätt till en hälsundersökning. Hälsundersökningen bör göras så snart som möjligt efter ankomsten till Skåne.

Asylsökande barn och gömda barn

Asylsökande barn och gömda barn har rätt till sjukvård på samma villkor som alla andra barn bosatta i Skåne.

Asylsökande vuxna

Asylsökande vuxna har rätt till subventionerad akut sjukvård och vård som inte kan vänta. För mer information, se www.skane.se/patientavgifter.

Besökare från EU/EES-land

Med ett europeiskt sjukförsäkringskort har du rätt till medicinskt nödvändig vård i Sverige och övriga EU/EES-länder. Du betalar samma avgift som de som bor i landet ifråga. Kortet heter på engelska *European Health Insurance Card* och beställs hos Försäkringskassan:

www.forsakringskassan.se/tjanster/eu-kort.

Även barn, oavsett ålder, ska ha ett eget sjukförsäkringskort. Det är din behandlande läkare som avgör vad som är nödvändig vård. Syftet med din resa måste vara annat än att söka vård. Om resans syfte är att söka vård, anses vården vara planerad och då gäller inte EU-kortet.

Besökare från nordiskt land

Om du kommer från något av de övriga nordiska länderna behöver du inte visa upp vare sig EU-kort eller ett provisoriskt intyg. Det räcker med att du legitimerar dig och uppger din bostadsadress för att få vård till vanlig patientavgift.

Besökare från land utanför EU

Utländska medborgare från länder utanför EU/EES-området har generellt sett inte rätt till någon subventionerad vård i Sverige. Det innebär att dessa personer måste betala den verkliga kostnaden för såväl akut som planerad vård. Undantaget är patienter från Algeriet, Australien, Quebec och Israel.

För mer information, se www.skane.se/patientavgifter.

Sjukresor

Detta är en sjukresa

Sjukresa är resa till och från vård och behandling. I de flesta fall kan du resa med Skånetrafikens bussar och tåg. Du kan också köra privatbil. Tillåter inte ditt hälsotillstånd något av detta, har du möjlighet till sjukresa med taxifordon.

Så här kan du resa

Du kan få ersättning för din sjukresa motsvarande det billigaste färdsatset med tanke på ditt hälsotillstånd. Till billigaste färd-sätt räknas buss, tåg (andra klass) och privatbil. Personer under 18 år och över 85 år har alltid rätt till ledsagare.

När du åker buss eller tåg

Du betalar ordinarie kollektivtrafikpris för din sjukresa med Skånetrafikens bussar och tåg. Du kan betala din resa antingen kontant eller med något av Skånetrafikens rabatt- eller periodkort. Ring Skånetrafikens trafikupplysning på 0771-77 77 77 om du behöver hjälp med att planera din resa, eller se reseplaneraren på www.skaneltrafiken.se.

När du åker privatbil

Reser du med privatbil, kan du ansöka om reseersättning i efterhand. Ersättningen är 1,70 kronor per kilometer. Egenavgiften för en enkel resa är mellan 26 och 124 kronor beroende på reslängd. Först om en resa med privatbil överstiger 73 km enkel resa utbetalas ersättning.

När du åker taxifordon

För resor med taxifordon krävs sjukreseintyg från behandlande sjukvårdspersonal inom Skåne. Intyget styrker att du på grund av ditt medicinska hälsotillstånd inte kan resa med buss eller tåg. Resan måste beställas genom beställningscentralen för sjukresor. Sjukresa med taxifordon kostar mellan 26 och 124 kronor beroende på resans längd. Om du är över 85 år eller om du har rätt till färdtjänst kan du resa med taxifordon utan att detta styrks med sjukreseintyg.

För mer information och telefonnummer till beställningscentralerna se: www.skaneltrafiken.se/sjukresor.

Dessa resor ersätts inte

Om du efter eget önskemål väljer vård eller behandling utanför Skåne ersätts inte kostnaderna för dessa resor. Resor till hälsovård och företagshälsovård ersätts inte heller.

Sjukresa utanför Skåne och vårdgarantin

Du får ersättning för sjukresa till vård utanför Skåne om det är specialistvård (på remiss) eller vård som omfattas av den nationella vårdgarantin.

Så här ansöker du om reseersättning

Skicka in blanketten »Begäran om reseersättning« tillsammans med biljetter, originalkvitto och/eller intyg om vård. Din begäran måste lämnas in inom ett år efter att du gjorde sjukresan. Blankett finns på sjukvårdsinrättningarna, hos Skånetrafiken och på www.skaneltrafiken.se/sjukresor. Spara alla patientkvitton och kvitton från dina sjukresor.

Högekostnadsskydd

När du inom en tolv månadersperiod har betalt 1980 kronor i egenavgifter för dina resor, slipper du egenavgiften under den tid som återstår av denna period. Perioden räknas från den första resdagen.

Barn under 18 år i samma familj (samma hushåll) har gemensamt högekostnadsskydd.

Möjlighet finns också att ansöka om delbetalning av sjukresor upp till högekostnadsskyddet. För ansökan kontakta Skånetrafikens sjukresehandläggare.

Mer information

Vill du veta mer om sjukresor och regler för dessa ska du i första hand vända dig till vårdpersonalen. Du är också välkommen att kontakta Skånetrafikens sjukresehandläggare, telefon 046-16 05 40. Här kan du beställa informationsmaterial och blanketter. Mer information hittar du också på www.skandetrafiken.se/sjukresor.

Förebyggande hälsokontroller

Gynekologisk cellprovskontroll

Alla kvinnor i Sverige mellan 23 och 50 år kallas vart tredje år till gynekologisk cellprovskontroll. Kvinnor mellan 50 och 65 år kallas vart femte år. Provet tas vid en gynekologisk undersökning.

Gynekologisk cellprovtagning görs för att kunna upptäcka och behandla cellförändringar innan de utvecklas till cancer. De flesta cellförändringar läker ut av sig själva, men kan i vissa fall utvecklas till cancer om de inte behandlas. Eftersom cellförändringar oftast inte ger några symtom, kan de vara svåra att upptäcka själv. Att ta ett cellprov är ett sätt att kraftigt minska risken för att utveckla livmoderhalscancer.

Hälsoundersökning med mammografi

Alla kvinnor mellan 40 och 74 år ska regelbundet kallas till hälsoundersökning med mammografi. Hälsoundersökning med mammografi görs för att kunna upptäcka och behandla bröstcancer i ett tidigt skede. Eftersom bröstcancer i tidigt skede oftast inte ger några symtom kan det vara svårt att själv upptäcka denna.

Bröstcancer är en mycket vanlig cancersjukdom bland kvinnor. Tidig upptäckt leder till ökad möjlighet att bota sjukdomen. Det innebär också ofta bättre förutsättningar för mer skonsam behandling som till exempel bröstbevarande operation och mindre påfrestande medicinsk behandling. Att regelbundet delta i hälsoundersökning med mammografi betyder ökade möjligheter att bota sjukdomen.

Ungdomsmottagning

Alla ungdomar kan vända sig till en ungdomsmottagning. Där kan du få hjälp om du till exempel

- har frågor om din kropp
- vill prata om kärlek och sexualitet
- behöver preventivmedel
- tror att du är gravid
- är i en situation då du behöver stöd
- har problem i relation till föräldrar eller pojk- eller flickvän
- vill testa dig för någon sexuellt överförbar sjukdom
- känner dig orolig eller nedstämd
- vill hämta kondomer (gratis)

De som arbetar på ungdomsmottagningen har tystnadsplikt och besöken är kostnadsfria. Ungdomsmottagning finns på de större orterna i Skåne. För mer information, se: www.UMO.se

För dig som har en funktionsnedsättning

Personer med varaktiga funktionsnedsättningar ska kunna ta del av samhällets verksamheter och utbud i samma utsträckning som andra medborgare. Habiliterings- och hjälpmedelsförvaltningen i Region Skåne erbjuder insatser som omfattar stöd, behandling, träning och hjälpmedel för att underlätta aktivitet och delaktighet – det vill säga insatser utöver de som övrig hälso- och sjukvård inom Region Skåne och kommunerna erbjuder.

Verksamhetsområdena är barn- och ungdomshabilitering, vuxenhabilitering, hjälpmedelsverksamhet samt syn-, hörsel- och dövverksamhet.

Behoven av insatser växlar i inriktning och omfattning under hela livet. Insatserna utgår från den enskildes behov och vilja. Den enskilde medverkar i planering och uppföljning av aktuella insatser.

Förvaltningen ansvarar också för rådgivning och annat personligt stöd enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

För mer information, kontakta Habiliterings- och hjälpmedelsförvaltningen.

Hjälpmedel

Du som har funktionsnedsättning kan få hjälpmedel som underlättar tillvaron. Väntetiden är högst tre månader från ordinationstillfället till dess att hjälpmedlet har provats ut. Tid för träning, anpassning och leverans av hjälpmedel ligger utanför denna tidsgräns, eftersom behoven är individuella. För mer information se www.skane.se/hjalpmedelshandbok.

Tolkservice

Tolkcentralen i Region Skåne förmedlar tolkservice för tillfällen där kommunikation sker mellan personer som är döva, hörselskadade, gravt syn-/hörselskadade, dövblinda och hörande. Tolkmetoderna är teckenspråkstolkning, dövblindtolkning och vuxendövtolkning. Tolkservicen är kostnadsfri.

Behöver du tolk för att kunna kommunicera med personal inom sjukvården kan du boka det via hemsidan www.skane.se/tolk.

Läkemedel

Högekostnadsskydd

På apoteket betalar du högst 1800 kronor per tolv månadersperiod för de flesta receptbelagda läkemedel och en del andra produkter, exempelvis vissa preventivmedel.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket bestämmer vilka läkemedel som är rabattberättigade eller inte i Sverige. Att ett läkemedel skrivs ut på recept innebär inte automatiskt att läkemedlet ingår i den så kallade läkemedelsförmånen, det vill säga kan lösas ut med rabatt. Mer information finns på www.tlv.se.

För att du ska få rätt rabatt samlas inköpen i en högekostnadsdatabas. Där registreras ditt personnummer, betald egenavgift, inköpsdatum, det belopp du uppnått i högekostnadsskyddet samt startdatum för påbörjat högekostnadsskydd. I högekostnadsdatabasen finns inte uppgifter om vilka mediciner du fått eller vilka läkare som skrivit ut recepten. Alla barn under 18 år i en familj (samma hushåll) ingår i ett gemensamt högekostnadsskydd. För mer information, fråga ditt apotek.

Läkemedel – att tänka på

- berätta för din läkare om du redan använder läkemedel
- var noga med att följa ordinationen
- berätta för läkaren hur du mår av medicinen
- sluta inte att ta ett läkemedel innan du talat med läkaren

Utbytbara läkemedel

Apoteket ska erbjuda dig det billigaste läkemedlet som är likvärdigt med det läkemedel din läkare har ordinerat. När patentet på ett läkemedel går ut kommer ofta kopior med samma aktiva substans ut på marknaden. Läkemedelsverket beslutar om vilka läkemedel som är likvärdiga och därmed utbytbara mot varandra.

Recept

Idag kan flertalet vårdenheter/vårdcentraler och flertalet av sjukhusens kliniker skicka recept elektroniskt till apoteken.

Det innebär att du inte får något recept i handen av din läkare. Du går till det apotek som passar dig bäst för att hämta ut dina läkemedel. Observera att du måste visa legitimation för att kunna hämta ut elektroniskt överförda recept.

Efter den 1 juli 2009 kommer Apoteket AB inte längre ha monopol på att driva apotek i Sverige. Ett särskilt bolag, Apotekens Service AB, kommer att samordna apotekens recepttjänster och som kund kommer du inte att märka någon skillnad. E-recepttjänsten och möjligheten att spara recept elektroniskt på apoteket är tänkt att fungera på samma sätt som tidigare. När det gäller tjänster som att beställa läkemedel på telefon eller via Internet är även dessa oförändrade om man vänder sig till de apotek som drivs av Apoteket AB. Troligtvis kan sådana tjänster även fås från andra apoteksaktörer. Information kommer fortlöpande att läggas ut på Region Skånes hemsida (www.skane.se/patientinformation). Du kan också fråga ditt lokala apotek.

Läkemedel och miljö

Läkemedel kan nå och förorena miljön på flera sätt, i samband med tillverkningen men också genom att de kastas i toaletten eller i soporna. Överblivna läkemedel ska därför alltid lämnas tillbaka till apoteket, som ser till att de tas om hand på ett säkert sätt. Vissa läkemedelsformer innehåller extra mycket substans för att ge rätt mängd varje gång de används. En stor del finns kvar även när själva läkemedlet är förbrukat. Detta gäller i synnerhet läkemedel som ges via plåster och inhalatorer. Det är därför särskilt viktigt att lämna tillbaka dessa till apoteket. Mer information om läkemedlens effekter på miljön hittar du på apoteket eller på din vårdcentral.

Tandvård

Avgiftsfri barn- och ungdomstandvård

Region Skåne ansvarar för att Skånes barn och ungdomar får avgiftsfri tandvård till och med det år de fyller 19 år. Du väljer själv en tandklinik. Vill du efter ett tag byta klinik, går det bra om du först listar om dig hos den nya tandläkaren. Merparten av Skånes alla tandläkare erbjuder listning för kostnadsfri barn- och ungdomstandvård. Du kan även välja tandläkare utanför Skåne, om tandläkaren erbjuder listning.

Specialisttandvård för barn och unga

Den tandläkare du listat dig hos ser till att du avgiftsfritt får den specialisttandvård som eventuellt behövs. Bedöms du enligt Skåneindex vara i behov skattefinansierad tandreglering hos en specialist får du en betalningsgaranti som i första hand gäller en utredning. Betalningsgarantin, en viktig värdehandling som kommer hem med posten, skickar du in när du ställer dig på kö hos någon av de avtalade tandregleringsklinikerna.

För mer information, se www.skane.se/tandvard.

Tandvård för vuxna

Från och med det år du fyller 20 år betalar du för din tandvård. En statlig tandvårdssubvention, ett tandvårdsstöd med högkostnadsskydd, utgår till alla som har rätt att ta del av det svenska sjukförsäkringssystemet. Din tandläkare rapporterar dina tandvårdskostnader till Försäkringskassan, som registrerar ersättningsgrundande belopp och ser till att du får ta del av det tandvårdsstöd du är berättigad till.

Du har alltid rätt att få ett skriftligt kostnadsförslag innan du startar en tandvårdsbehandling, och tandläkarens taxa måste finnas i väntrummet.

För mer information om tandvårdskostnader och det statliga tandvårdsstödet, se www.forsakringskassan.se.

Landstingsfinansierat tandvårdsstöd

Landstingsfinansierat tandvårdsstöd erbjuds vissa personer skrivna inom ett landsting. För att vara berättigad måste du antingen ha ett Tandvårdsintyg (* Grönt Kort«), eller tillhöra någon av de patientgrupper som får tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling. Tandvården som erbjuds definieras som nödvändig tandvård och du betalar för den via en patientavgift.

Det är kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska eller av denne utsedd som identifierar och bedömer om du har rättighet till Tandvårdsintyg.

Har du ett Tandvårdsintyg så är du, förutom nödvändig tandvård, även berättigad till så kallad uppsökande tandvård. Det innebär att du årligen får ett hembesök av ett munvårdsproffs som ger dig en munhälsobedömning och praktiska munvårdsråd.

Från landstinget utgår även stöd till dig som behöver specialanpassade hjälpmedel för att underlätta den dagliga munhygien.

Landstingsfinansierad tandvård ingår i landstingets högkostnadsskydd, det vill säga man får stämplat i sitt Högkostnadskort. Patientavgiften kvalificerar för Frikort. Ett Frikort gäller under sin giltighetstid även för landstingsfinansierad tandvård. Det är din tandläkare som ansöker om landstingsfinansierat tandvårdsstöd efter att ha bedömt ditt behandlingsbehov.

För mer information, se www.skane.se/tandvard.

Akuttandvård

Kontakta i första hand din tandläkare vid akuta tandbesvär under dagtid måndag–fredag. Saknar du tandläkare, kan du vända dig till Folk tandvården. Lördag, söndag och helgdag ger Sjukvårdsrådgivningen information om jourhavande tandläkare på telefon 1177. Under kvällar och nätter hänvisas allvarliga akuta munhåleproblem till sjukhusens akutmottagning.

Tandvård för asylsökande och gömda

Asylsökande barn och så kallade gömda barn har upp till 18 årsdagen rätt till avgiftsfri tandvård enligt rubriken »Avgiftsfri barn- och ungdomstandvård«, se ovan. Vuxna asylsökande och gömda flyktingar kan få akut tandvård och tandvård som inte kan vänta på en Folk tandvårdsklinik mot en egenavgift om 50 kronor per besök.

För mer information, se www.skane.se/tandvard.

Folk tandvården Skåne

Folk tandvården finns i hela Skåne och erbjuder tandvård till barn, ungdomar och vuxna inom allmäntandvård, specialisttandvård och sjukhustandvård.

Folk tandvården arbetar förebyggande för att förbättra tandhälsan för alla skåningar. Som ett led i detta kan den som är född 1963 eller senare teckna ett Frisk tandvårdsavtal, ett tandhälsofrämjande erbjudande med tandvård till ett fast pris.

För mer information, se www.folktandvardenskane.se eller www.folktandvarden.nu.

Dina rättigheter

Sjukvården i Region Skåne ska kännetecknas av trygghet, respekt, integritet och tillgänglighet. Du ska alltid bli bemött på ett värdigt och korrekt sätt. Alla ska få vård på lika villkor oavsett ålder, kön, social ställning och etnisk tillhörighet.

Vården är frivillig

Vården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med dig. Om du önskar en särskild behandling, kan du tala med din behandlande läkare. Bedömer läkaren att behandlingen är bra för dig, kan du få den. Men det är läkaren som bestämmer. Du kan alltså inte kräva en viss behandling om din läkare inte anser den motiverad.

Du bestämmer själv om du vill avstå från eller avbryta en behandling. Det finns dock undantag vid psykiatrisk tvångsvård och vid isolering enligt smittskyddslagen. Om du väljer att avbryta en behandling, kan inte läkaren ta ansvar för om du skulle må sämre.

Rätt till information

Din läkare, sjukgymnast eller annan behandlare ansvarar för att du får utförlig information. Ställ gärna frågor och begär tydliga svar.

Du har rätt att få information om följande:

- hälsotillstånd, diagnos och behandling
- möjliga undersöknings- och behandlingsmetoder
- planerade tidpunkter för utredningar och behandlingar
- laboratorieprov samt undersöknings- och behandlingsresultat

- hur du själv kan medverka i behandlingen
- hur du kan förebygga sjukdom eller skada
- effekter och eventuella biverkningar av medicin eller annan behandling
- väntetider till de vanligaste behandlingarna och operationerna vid Region Skånes sjukhus

Du får alltid individuellt anpassad information av din läkare när det gäller svåra besked, allvarliga diagnoser och när olika behandlingsalternativ behöver diskuteras. När det finns flera medicinskt motiverade behandlingsalternativ ska ditt val som patient vara avgörande. Hänsyn tas till om proportionerna mellan kostnad och förväntad effekt är rimliga. Du kan inte kräva behandlingsmetoder som inte anses stå i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Tystnadsplikt och sekretess

Alla som arbetar inom hälso- och sjukvården har tystnadsplikt. Det betyder att de inte får berätta för någon om det de vet om dig, din sjukdom eller din behandling. De får bara berätta det du själv har godkänt. Det gäller även i de flesta fall då en annan myndighet vill ha uppgifter om dig. Om du är inlagd på sjukhus är det bra om du berättar för vårdpersonalen till vilka de får lämna ut uppgifter. Det kan till exempel gälla en närstående som ringer och vill veta hur du mår.

Även uppgifterna i din patientjournal är sekretessbelagda. Journalen måste föras för att du ska få så bra vård som möjligt, men innehållet får inte komma ut till obehöriga. Den som bryter mot tystnadsplikten kan straffas.

Undantag mot tystnadsplikten

Tystnadsplikten kan i princip bara brytas om du själv går med på det eller om det är fullständigt klart att du inte lider men av att uppgifter lämnas ut. Annars får de bara lämnas ut om det finns särskilda lagregler om rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter. Det kan vara till polis, domstol och tillsynsmyndigheter eller i vissa fall då personalen har skyldighet att göra anmälan till annan myndighet, till exempel om ett barn riskerar att fara illa.

Rätt att ta del av patientjournal

Som patient har du i regel rätt att ta del av uppgifter som finns i din patientjournal. Du har även rätt att mot en avgift få en kopia av hela eller delar av patientjournalen. Du ska vända dig direkt till den aktuella vårdenheten. Din rätt att få ta del av din journal ska tillgodoses skyndsamt. Om handlingarna inte kan lämnas ut, har du rätt att få ett skriftligt besked om detta, samt information om hur du kan överklaga beslutet.

Avvikande mening respektive borttagande av uppgift i patientjournal

Om du har en avvikande mening i förhållande till det som står i din patientjournal, eller anser att en uppgift där är oriktig, har du rätt att få detta införd i din patientjournal. För att få hjälp med detta vänd dig till den aktuella vårdenheten.

För att få en uppgift borttagen i din patientjournal måste du vända dig till Socialstyrelsen för att få detta prövat.

Rätt att spärra journaluppgift

Om du inte vill att dina journaluppgifter ska vara tillgängliga för andra vårdenheter hos din vårdgivare kan du begära att uppgifterna spärras för elektronisk åtkomst. Men då måste du själv berätta för vårdpersonalen vad de behöver veta för att ge dig en bra och säker vård.

En andra medicinsk bedömning (second opinion)

Har du en skada eller sjukdom som är livshotande eller särskilt allvarlig har du i vissa fall rätt att få ytterligare en medicinsk bedömning (second opinion). Det gäller om det inte är helt klart vilken behandling som är lämpligast för dig, om behandlingen kan innebära särskilda risker eller ha stor betydelse för din fortsatta livskvalitet. Din läkare informerar dig om möjligheten att diskutera din sjukdom och behandling med ytterligare en läkare.

Vård i livets slutskede

Vården i livets slutskede ska präglas av värdighet, trygghet och respekt för den enskilde. Ingen ska behöva dö ensam på ett sjukhus utan sina närstående eller personal intill sig. Ingen ska heller behöva dö bland andra patienter. Den som vårdas hemma ska ha möjlighet att få hembesök av läkare som stöd i livets slutskede.

Kontaktpersoner

Då du blir inlagd för vård på sjukhus utses en patientansvarig läkare (PAL) och en sjuksköterska, vilka blir ansvariga för kontakten med dig under den tid du får vård. Du får tydlig information om vilka som fått detta ansvar samt hur du ska nå dem.

Patientnämnden

Patientnämnden är till för dig som har synpunkter, klagomål eller frågor när det gäller hälso- och sjukvården, vården inom kommunerna, Folk tandvården i Skåne och den privattandvård som Region Skåne finansierar. Känner du att det är svårt att diskutera dina upplevelser med personalen där du har fått vård, är du alltid välkommen att höra av dig till Patientnämnden.

Patientnämndens uppgift är att kostnadsfritt hjälpa patienter och närstående med eventuella problem som uppstått i kontakten med hälso- och sjukvården. Patientnämnden är opartisk och du har möjlighet att vara anonym.

Nämnden gör utredningar, föreslår dig lösningar och kan även förmedla kontakt till andra myndigheter. Patientnämnden tar också initiativ till förändringar för att stärka patientens ställning och förbättra vården. Därför är dina synpunkter viktiga.

Patientnämndens kontaktuppgifter

Telefon: 0770-110010

E-post: patientnamnden.kansli@skane.se

Postadress: Patientnämnden Skåne, Region Skåne,
291 89 Kristianstad

Hemsida: www.skane.se/patientnamnden

Rätt till en stödperson

Som patient inom psykiatrisk tvångsvård eller om du isolerats enligt smittskyddslagen har du rätt enligt lag att begära att få en stödperson. Vänd dig till läkaren på vårdenheten, din kontaktperson eller annan personal som du kommer i kontakt med. Stödperson utses av Patientnämnden. Stödpersonen består dig i personliga frågor, är ett medmänskligt stöd, kan besöka dig på vårdplatsen och har tystnadsplikt.

Personuppgifter i vården

Så hanteras dina personuppgifter

Inom hälso- och sjukvården hanteras dagligen personuppgifter. Det finns en skyldighet att dokumentera uppgifter om vården. I allmänhet finns journalinformationen lagrad i datorer. Uppgifterna behövs och behandlas för att kunna ge en god och säker vård samt för verksamhets- och kvalitetsuppföljning. En del av uppgifterna måste dessutom rapporteras till nationella hälsodataregister. Andra uppgifter kan rapporteras till nationella kvalitetsregister. Du ska då bli informerad om detta, och du har också rätt att säga nej till deltagande i kvalitetsregistret. Alla dina journaluppgifter bevaras.

Behörighetssystem reglerar vem inom hälso- och sjukvården som får tillgång till dina personuppgifter. Personal som behöver uppgifterna i sitt arbete för att ge god och säker vård

har rätt att ta del av dem utan ditt samtycke, men tystnadsplikten gäller. Normalt behandlas personuppgifterna inom en vårdgivares organisation. Om man måste hämta in uppgifter, från annan vårdgivare, exempelvis mellan Region Skåne och privat vårdgivare, krävs ditt samtycke. När du remitteras till en annan vårdgivare medger du samtidigt att mottagaren får ta del av den vårdinformation om dig som krävs för att kunna ta ställning till fortsatt vård och behandling.

Information om dina personuppgifter

Varje vårdgivare är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter som sker i vårdgivarens verksamhet.

I Region Skåne är regionstyrelsen personuppgiftsansvarig.

Enligt personuppgiftslagen, PUL, har du rätt att få veta vilka personuppgifter som finns om dig från dina kontakter med verksamheter inom Region Skåne. Sådan information kan du få kostnadsfritt en gång per kalenderår. Din begäran om personuppgifter ska göras skriftligen och vara undertecknad.

Personuppgiftsombudet kontaktuppgifter

Personuppgiftsombudet

Region Skåne

291 89 Kristianstad

Har du haft kontakt med vårdenheter som är knutna till Region Skåne genom Hälsoval kan du också vända dig till Personuppgiftsombudet i Region Skåne.

Handläggningen av din begäran kan ta viss tid, cirka en månad, eftersom det är många register som ska gås igenom och utskrifter göras i förklarad form.

Du har rätt att få felaktiga eller missvisande personuppgifter rättade och ska även då vända dig till Personuppgiftsombudet.

Har du haft kontakt med andra vårdgivare får du vända dig till dem för att få upplysningar om dina personuppgifter där.

Gör en insats – hjälp till att rädda liv

Bli blodgivare och rädda liv

Behovet av blod är konstant. Blodgivning är livsviktigt, eftersom det inte går att framställa blod på konstgjord väg. Blod är dessutom en färskvara som bara kan lagras i sex veckor.

Att vara blodgivare innebär att hjälpa en sjuk eller skadad medmänniska – och det tar bara några timmar per år. Om du är mellan 18 och 60 år, frisk och väger minst 50 kilo är möjligheten stor att du kan bli blodgivare. Män kan lämna blod fyra gånger om året medan kvinnor kan lämna tre gånger.

Vill du bli blodgivare? Då är du välkommen att ta kontakt med någon av blodcentralerna i Skåne och boka tid för den provtagning som behövs för att du ska få lämna blod.

För mer information om blodgivning och vart du kan vända dig, se Blodcentralernas hemsida www.geblod.nu.

Organdonation – gör din vilja känd

Även om åtta av tio svenskar är positiva till att donera organ eller vävnader efter sin död så genomförs inte så många donationer. Det beror ofta på att varken sjukvården eller de närstående vet vad den avlidne hade för inställning till donation. Det är därför viktigt att göra sin vilja känd.

Du har rätt att själv bestämma om du vill donera dina organ/vävnader för transplantation eller medicinskt ändamål. Du kan antingen fylla i ett donationskort som finns på apotek och vårdcentraler, eller gå in på www.donationsradet.se för att anmäla dig till donationsregistret. Tala även med dina närstående så att de vet vad du tycker. För mer information om organtdonation, se www.donationsradet.se

Biobanken – en resurs för livet

Som patient behöver du ofta lämna prover, till exempel blodprov eller vävnadsprov. Prover tas också vid de hälsokontroller som Region Skåne erbjuder. Vissa prover sparas rutinmässigt i en så kallad biobank. En biobank är en samling prover – blodprov, cellprov eller andra vävnadsprover – som tas i vården och sparas längre tid än två månader och som kan härledas till en viss person.

Det främsta skälet till att prover sparas är att du som patient ska få en säkrare vård och behandling. Den som ställer diagnos

kan behöva jämföra ett nytt prov med ett tidigare prov. Sparade prover är också viktiga för att läkaren ska kunna välja rätt behandling. Även vid forskning är biobankerna värdefulla.

De sparade proverna förvaras så att obehöriga inte kan komma åt dem. Personuppgifter som hör till proven noteras i din patientjournal och i särskilda register över prover. Dina personuppgifter skyddas av sekretesslagen, patientdatalagen och personuppgiftslagen.

Som patient får du ta ställning till hur dina prover får användas. Biobankslagen säger att du ska få information och ge ditt samtycke till att dina prover sparas och vad de får användas till. Även om du har gått med på att prover får sparas, har du rätt att ändra dig när som helst. Då förstörs eller avidentifieras proverna. För mer information om biobankslagen se Regionalt biobankscentrums hemsida www.rbc.se

Patientföreningar och handikapporganisationer

På Region Skånes hemsida www.skane.se/patientforeningar finns en förteckning över patientföreningar och handikapporganisationer som vänder sig till patienter som drabbas av sjukdom eller funktionshinder och till deras närstående.